

Stanovisko Republikovej únie zamestnávateľov

- - Strategický plán Spoločnej poľnohospodárskej politiky 2023-2027 - návrh
- materiál na rokovaní HSR SR dňa 07.02.2022

Stručný popis podstaty predkladaného materiálu a jeho relevancie z hľadiska RÚZ

Materiál bol predložený na rokovanie Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Návrh Strategického plánu spoločnej poľnohospodárskej politiky SR 2023-2027 (ďalej „SP“ alebo „plán“) predkladá na rokovanie vlády SR minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR ako iniciatívny materiál, ktorý je Slovensko povinné vypracovať, aby mohlo čerpať podporu z Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (ďalej len „EPZF“) a Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (ďalej len „EPFRV“). Ide o základný programový dokument spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ na podporu udržateľného rozvoja poľnohospodárstva, potravinárstva, lesného hospodárstva a vidieka. Plán je dokumentom národného charakteru, na základe ktorého bude poskytovaná pomoc z EPZF a EPFRV v programovacom období 2023-2027 prostredníctvom súboru intervencií vo forme priamych platieb, prechodných vnútroštátnych platieb, sektorových intervencií a intervencií na rozvoj vidieka zoskupených v rámci 9 špecifických cieľov a 1 prierezového cieľa.

Rozpočet SP je 4 262 383 860 EUR verejných zdrojov na 5 rokov, z toho 3 396 791 943 EUR predstavuje príspevok EÚ a 865 591 917 EUR príspevok štátneho rozpočtu SR.

Postoj RÚZ k materiálu

RÚZ predložený návrh Strategického plánu, v časti potravinárstva, hodnotí ako chybné nastavený dokument, ktorý nerieši kľúčový problém sektora – efektívnu finalizáciu produktov poľnohospodárskej prvovýroby na potraviny s vysokou pridanou hodnotou vyprodukované na Slovensku. V oficiálnych dokumentoch Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR sa už dlhšie obdobie priznáva, že podpora spracovateľského priemyslu je dlhodobou na nedostatočnej úrovni, čo má za následok rastúci investičný dlh a klesajúcu konkurencieschopnosť slovenského potravinárstva. Nízky podiel slovenských potravín na pultoch obchodov či alarmujúce záporné saldo obchodnej bilancie v agrosektore sú toho smutnými indikátormi. Na základe správy Eurostatu o kľúčových ukazovateľoch agropotravinárskeho odvetvia za rok 2021 „Key figures on the European Supply Chain, 2021 edition“, zverejnenej tento týždeň, sa Slovenská republika umiestnila na alarmujúcom poslednom mieste v rámci celej Európy (vrátane Islandu, Nórska a Švajčiarska) v podiele spracovateľského potravinárskeho odvetvia na pridanej hodnote a zamestnanosti v rámci výrobného odvetvia. Tieto fakty vzhľadom na nezájem minulých vlád o zabezpečenie dostatočnej výroby potravín v Slovenskej republike ohrozujú nielen potravinovú bezpečnosť SR, ale celkovú národnú bezpečnosť, ktorá sa ukázala v krízových situáciách, najmä v súvislosti s poslednými krízami (COVID-19, AMO, ceny elektrickej energie a surovín), ako mimoriadne citlivá celospoločenská téma.

Súčasný návrh Strategického plánu na dôležité obdobie spojené s realizáciou nových politik Európskej únie, napriek ponaučeniu o dôležitosti potravinovej bezpečnosti a vlastnej výroby potravín vyplývajúceho z obdobia pandémie, naďalej neprináša nápravu týchto starých prístupov.

Strategický plán síce obsahuje viaceré akceleračné nástroje na posilnenie produkcie v oblasti živočíšnej výroby alebo špeciálnej rastlinnej výroby, neobsahuje však takmer žiadne nástroje na podporu spracovania týchto produktov. Vynakladáme obrovské finančné prostriedky na prvú fázu – výrobu vlastných surovín, avšak ignorujeme záujem na naviazaní ďalšej ekonomickej aktivity a zamestnanosti pri ich ďalšom spracovaní. Týmto sa opäť vzdávame kľúčovej

fázy výroby potravín, kde sa tvorí dvojnásobná pridaná hodnota oproti prvovýrobe, a ďalej prehľujeme našu závislosť na dovoze potravín.

Vážnym dôsledkom tohto nerešpektovania dôležitosti potravinárskeho priemyslu na Slovensku bude aj rastúca nerovnováha medzi prvovýrobou a spracovateľskými podnikmi. Časť potravinárskeho priemyslu, ktorá sa nebude vedieť nájsť v politikách ministerstva pôdohospodárstva, bude prirodzene hľadať vlastné rozvojové priority, ktoré nemusia byť kompatibilné so záujmami slovenskej prvovýroby. Musíme konštatovať, že predložený dokument nie je v súlade s proklamovanou politikou podpory potravinárskych vertikál a nepodporuje prirodzené partnerstvo medzi prvovýrobou a spracovateľmi.

RÚZ ma zato, že ak zásadnou prekážkou výraznejšej podpory potravinárskeho priemyslu je autormi dokumentu uvádzaný nezáujem Európskej únie na takejto podpore, treba túto skutočnosť verejne diskutovať a vytvárať primeraný tlak na rešpektovanie ekonomických záujmov Slovenska. Spoločná poľnohospodárska politika, tak ako každá politika v demokratickej spoločnosti, má byť vecou verejnou.

Vzhľadom na naše vážne výhrady predložený Strategický plán v časti potravinárstva, v predloženom znení nemôžeme akceptovať.

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Zásadná pripomienka k výške alokácie pre spracovateľský potravinársky priemysel.

RÚZ nesúhlasí s výškou alokácie podpôr pre spracovateľský potravinársky priemysel a navrhuje zvýšiť finančné alokácie na spracovanie potravín nasledovne:

- Intervencia: Investície do rozšírenia kapacít v spracovateľských podnikoch – požadujeme navýšenie o 25 mil. EUR na celkovú alokáciu 100 mil. EUR
- Intervencia: Investície do biohospodárstva – požadujeme navýšenie o 70 mil. EUR na celkovú alokáciu 100 mil. EUR, z toho 80 mil. EUR pre spracovateľov.

Odôvodnenie:

V rámci všeobecných cieľov Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ, je prvým cieľom podporovať inteligentný, odolný a diverzifikovaný sektor pôdohospodárstva, ktorý je zárukou potravinovej bezpečnosti. Na základe údajov získaných Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR v rámci komplexnej informačnej databázy pre účely zefektívnenia potravinárskej výroby, sa technologický dlh potravinárskeho odvetvia vyšplhal na skoro 1 miliardu eur. Finančné poddimenzovanie a slabá podpora sa podpísala pod nízke percento zastúpenia slovenských výrobkov na pultoch obchodov, slabú konkurencieschopnosť slovenských potravinárskych podnikov voči zahraničným výrobcom a vysokým negatívnym saldám zahraničného obchodu s potravinami. Pripomíname, že saldo zahraničného obchodu s produktami poľnohospodárskej prvovýroby je viac-menej vyrovnané, avšak vysoké negatívne saldo je tvorené práve spracovanými potravinami, v prevažnej väčšine potravinami, ktoré si dokážeme vyrobiť sami. Alokácie nastavené v rámci predloženého materiálu nezaručia potravinovú bezpečnosť Slovenskej republiky. Potravinárstvo je v rámci EÚ najväčším spracovateľským odvetvím a rovnako jedným z najvýznamnejších zamestnávateľov. EÚ je najväčším svetovým exportérom potravín. Potravinárstvo je najväčším spracovateľským odvetvím vo výške polovici členských štátov EÚ. Slovenská republika zďaleka nevyužíva potenciál výroby potravín pre národnú ekonomiku, zamestnanosť a rozvoj regiónov, napriek vynikajúcim podmienkam a vzhľadom na umiestnenie SR v rámci strednej Európy.

Zdroj: RÚZ